

*Verksamhetsplan för Konkurrensverket **2012***

Externa och interna förväntningar inför 2012

Konkurrensverkets uppdrag har inte genomgått några avgörande förändringar inför 2012. På upphandlingsområdet pågår emellertid en genomgripande översyn av såväl substansfrågorna (EU-kommissionens förslag till nytt regelverk och Anders Wijkmans utredning), som av organisationsfrågor (Hans Jeppsons utredning). Konkurrensverket kommer under 2012 att aktivt delta i och stödja arbetet med dessa arbeten, med syftet att tydliggöra den roll myndigheten kan och bör ha för att bidra till ökad effektivitet i den offentliga upphandlingen, som i sin tur medför bättre förutsättningar för väl fungerande marknader. Även på konkurrenslagssidan finns det ett behov av att i vissa avseenden tydliggöra och förstärka myndighetens verktyglåda och ett arbete i denna riktning kommer sannolikt att sättas igång av regeringen under 2012.

Konkurrensverket har för närvarande två regeringsuppdrag, båda med anknytning till valfrihetsreformer. Slutrapportering ska ske i februari 2012 och januari 2013. Utvecklingen mot att allt fler samhällsområden läggs in i valfrihetssystem och att Konkurrensverket ges ett tillsynsansvar för dessa synes fortsätta. Det senaste exemplet avser hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

Konkurrensverket har ett gott renommé för sitt deltagande i internationellt utvecklingsarbete på såväl konkurrens- som upphandlingsområdet. Detta arbete är av strategisk betydelse för myndigheten av kompetensutvecklingskäl både för egen personal och för dem vi möter i dessa sammanhang. Det ger dessutom möjligheter att påverka framtida regelverk, metodik och tillämpningspolicy i en allt mer globaliserad omvärld där det inte längre är relevant att verka för väl fungerande marknader i ett snävt Sverige-perspektiv. Det samma gäller med avseende på forskningsfrågor. Dessa områden kan ofta förstärka varandra.

Konkurrensverkets uppdrag innefattar såväl tillsyn mot överträdelse av de regelverk som vi svarar för, samt advocacy-arbete för bättre regelföljsamhet och ett mer konkurrensinriktat synsätt i samhället. Även om dessa uppdrag går hand i hand och förstärker varandra ligger myndighetens bas i tillsynsarbetet av flera skäl. Trovärdigheten i advocacy-arbetet ökar när Konkurrensverkets intressenter upplever att tillsynen är resultatnriktad, effektiv och framgångsrik. Därutöver är det ett faktum att Konkurrensverket i flera avseenden besitter en unik behörighet att väcka talan om olika företeelser som strider mot konkurrens- och upphandlingsregelverken. Under 2011 inleddes 19 domstolsprocesser med stöd av Konkurrensverkets samtliga regelverk, vilket är fler än något tidigare år. Under året genomfördes dessutom 10 gryningsrader med misstanke om överträdelse av kartell- eller missbruksförbud av konkurrensreglerna, även detta fler än något tidigare år. Den vana detta skapar i att hantera bl.a. metodfrågor och processföring skapar goda förutsättningar att fortsätta detta arbete framöver. För att ytterligare förstärka möjligheterna för detta arbete att bidra till Konkurrensverkets vision om välfärd genom väl fungerande marknader ska vi under 2012 satsa på att utveckla projektarbetsformerna och IT-stödet vid Konkurrensverket.

Under 2011 valde vi att sätta särskilt fokus på de nya regelverk som trätt ikraft under 2010 avseende upphandlingskadeavgift och konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Genom att vi under 2012 kommer att få en begynnande domstolspraxis på båda dessa områden skapas förutsättningar för att utvärdera och fördjupa arbetet med dessa verktyg under 2012. En målsättning är att genom välavvägda prioriteringar uppnå både individualprevention i strategiskt viktiga delar av den offentliga sektorn och att sprida information om vårt och domstolarnas arbete på ett sätt som bidrar till allmänprevention och sundare marknadsförutsättningar. Den senaste intressentmätningen visar på behovet av ytterligare insatser för att höja kännedom- och kunskapsnivåerna om dessa regelverk.

Inför 2012 har Konkurrensverket en ny organisation som ska ytterligare stärka våra möjligheter att optimera ärendeflödet. Det finns en stor samsyn, inte bara om proaktivt lagtillämpningsarbete, utan också om värdet av att sträva mot att jobba "framtungt", dvs. att så tidigt som möjligt i flödet ta in alla specialfunktioner i prioriterings- och planeringsprocessen. Tillskapandet av en Chefsekonomavdelning avses bl.a. stödja denna utveckling. Detsamma gäller arbetet mot att bli en mer lärande organisation och det värdegrundsarbete som pågår på myndigheten. Genom att kontinuerligt utveckla våra processer skapas förutsättningar för att vässa de principer som styr våra prioriteringar och metoder. Uppdateringen av värdegrunden kompletterar myndighetens fastlagda vision och syfte. Sammantaget skapas en bas att falla tillbaka på när tveksamheter uppstår hur vi som organisation kan eller bör tänka och vara.

Även arbetet med att bättre motsvara våra intressenters förväntningar när det gäller transparens i planerade utredningsåtgärder inom lagtillämpningen leder i ovanstående riktning.

Konkurrensverkets medarbetare är dess viktigaste tillgång. Under 2012 ska vi förutom redan nämnda fokuseringar även sträva mot att bättre individanpassa planeringen av olika typer av meritutveckling och att dessa ska ha mer långsiktigt fokus.

Konkurrensverkets instruktion, regleringsbrev, och årsredovisning

Konkurrensverkets långsiktiga uppdrag framgår av instruktionen och årliga återrapporteringskrav i regleringsbrevet. Måluppfyllelse för 2011 samt redovisning av intressentmätningarna återfinns i årsredovisningen.

Uppdrag under 2012

Konkurrensverket har följande uppdrag som följer av instruktion, regleringsbrev eller regeringsuppdrag.

- *Uppdrag att följa upp landstingens arbete med vårdvalssystem i primärvården ur konkurrenssynpunkt.* En delredovisning av uppdraget som avser den öppna specialiserade vården lämnades till Socialdepartementet den 13 maj 2011. Konkurrensverket ska redovisa uppdraget i sin helhet senast den 29 februari 2012.
- *Public Service kommittén.* Utredning om uppdrag och villkor för Radio och tv i allmänhetens tjänst (dir 2011:51). Samråd ska ske med Konkurrensverket och uppdraget ska redovisas 1 september 2012.
- *Uppdrag att följa upp och utvärdera konkurrensförhållandena i kommunernas valfrihetssystem.* En delredovisning ska lämnas senast 31 januari 2012 och en slutrapport senast 31 januari 2013, under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.
- *Övervakning och rapportering av detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker,* två gånger per år till Europeiska kommissionen (*enligt instruktionen för Konkurrensverket*).
- *Tillsyn enligt transparenslagen, årlig rapportering till Europeiska kommissionen senast den 31 mars (enligt instruktionen för Konkurrensverket).*
- *Avge skriftligt yttrande till Post- och telestyrelsen (PTS) när så påkallas inom ramen för deras SMP -arbete och samarbete med PTS som följer av lagen om elektronisk kommunikation.*
- Under 2012 kommer *tre nya upphandlingsdirektiv* att förhandlas och beslutas. Direktiven berör såväl lagen om offentlig upphandling som lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster samt bestämmelser inom området för tjänstekoncessioner.

Nya lagar, utredningar, m.m. som påverkar vår verksamhet

- *Utvärdering av upphandlingsregelverket och översyn av upphandlingsstatistiken*
Regeringen har tillsatt en utredning för att utreda och utvärdera upphandlingsregelverket ur ett ekonomiskt och samhällspolitiskt perspektiv (dir. 2010:86). Syftet är att utreda om upphandlingsreglerna i tillräcklig utsträckning möjliggör för upphandlande myndigheter och enheter att göra goda affärer genom att tillvarata konkurrensen på marknaden och samtidigt använda sin köpkraft till att förbättra miljön, ta sociala och etiska hänsyn samt verka för ökade affärsmöjligheter för små och medelstora företag. Utredaren ska även se över systemet för insamling av upphandlingsstatistik

och vilka uppgifter som ska samlas in. Utredningen ska lämna sitt betänkande under juni 2012.

- Kammarkollegiet har fått i uppdrag att ta fram en *vägledning för innovationsupphandling*. Under arbetet ska samråd ske med Konkurrensverket.
- *Plan och bygglagen*
Boverket har ett regeringsuppdrag att analysera konsekvenser och uppnådda konsekvenser av reglerna i plan- och bygglagen som innebär att en god ekonomisk tillväxt och effektiv konkurrens ska främjas med kommunernas planläggning. Samverkan ska ske med bland annat Konkurrensverket. Uppdraget ska redovisas senast 15 april 2013.
- *Elmarknaden*
Energimarknadsinspektionen (EI) har ett regeringsuppdrag att följa upp inför det av elområden i Sverige. Energimarknadsinspektionen ska i genomförandet av uppdraget samråda med bl.a. Konkurrensverket. En första utvärdering ska rapporteras i maj 2012.

EI har ett uppdrag från regeringen att utreda systemet med anvisningsavtal med tillsvidarepris för el. Konkurrensverket deltar i en referensgrupp.

EI har i uppdrag att utreda förutsättningarna att konkurrensutsätta marknaden för mätning av el. Någon form av samråd med Konkurrensverket kan förutses.

Energimyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att utreda marknaden för energitjänster. Frågor som rör KOS och konkurrensneutralitet nämns i uppdraget. Samråd ska ske med Konkurrensverket.

- *Utredning om prissättning, tillgänglighet och marknadsförutsättningar inom läkemedels- och apoteksområdet*
En utredning (dir.2011:55) har tillsatts som ska studera vissa frågor om prissättning, tillgänglighet och marknadsförutsättningar inom läkemedels- och apoteksområdet. En medarbetare från Konkurrensverket deltar som expert i utredningen.
- *Järnvägsmarknaden*
Persontrafiken på järnväg har nu helt öppnats för konkurrens. Nya företag har möjlighet söka tåglägen (slots). Fler aktörer på spåren kräver samordning, även mellan konkurrenter. Det är viktigt att detta görs på ett konkurrensneutralt sätt. Problem kan även uppstå vad gäller konkurrensneutral tillgång till verkstäder etc.

- *Ny kollektivtrafiklag*
En ny kollektivtrafiklag träder i kraft den 1 januari 2012. Företag kommer från 2012 att ha möjlighet starta egna linjer, i konkurrens med upphandlad kollektivtrafik. Detta kan leda till konflikter och ifrågasatta konkurrensproblem. Trafikhuvudmännen i varje län ska ombildas till trafikmyndigheter. Det finns vissa oklarheter i regelverket kring detta som kan generera KOS-ärenden. Enligt en ny förordning om kollektivtrafik har Transportstyrelsen en skyldighet att höra Konkurrensverket innan föreskrifter meddelas.
- *Reformerna inom järnväg och kollektivtrafik*
Trafikanalys har ett uppdrag från regeringen följa upp reformerna inom järnväg och kollektivtrafik. En del i detta uppdrag är att se på hur olika myndigheter, bl.a. KKV, arbetar med dessa frågor.
- *Svensk Bilprovning*
Från och med den 1 juli 2010 kan landets fordonsägare välja att besikta sitt fordon hos ett privat, ackrediterat besiktningföretag. Staten har ingått ett avtal med övriga ägare i Aktiebolaget Svensk Bilprovning (Bilprovningen) som gör det möjligt för bolaget att förbereda en försäljning av delar av bolagets stationsnät. Detta kan komma att få stor betydelse för marknadens fortsatta utveckling.
- *Post och Telemarknaden*
Post- och Telestyrelsen (PTS) kommer att arbeta med Tredje generationens SMP-beslut avseende fyra marknader. Konkurrensverket kommer att delta i beredningen och avge skriftliga yttranden till PTS i enlighet med vad om följer av lagen om elektronisk kommunikation.
- *Utredning om vissa frågor om ett samordnat och effektivare statligt upphandlingsstöd*
En särskild utredare har fått i uppdrag att utreda hur upphandlingsstödet bör samordnas, i syfte att öka kompetens, tillgänglighet och enhetlighet i synnerlighet gentemot upphandlingsmarknadens aktörer (dir 2011:78). Uppdraget ska redovisas den 1 mars 2012.
- *Utredningen ett myndighetsgemensamt servicecenter för en effektivare statlig administration*
Regeringen beslutade den 4 november 2010 kommittédirektivet ett myndighetsgemensamt servicecenter för en effektivare statlig administration (dir 2010:117) med innebörden att en särskild utredare gavs i uppdrag att förbereda bildandet av ett myndighetsgemensamt servicecenter. Regeringen har gett utredaren i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för att servicecentret ska kunna inleda sin verksamhet den 1 juni 2012. Syftet med servicecentret är att sänka kostnaden och öka kvaliteten på statsförvaltningens administrativa stöd.

- *Ordförandeskap i Public Procurement Network (PPN)*
Public Procurement Network (PPN) är ett informellt europeiskt nätverk som tar sikte på att, genom bl.a. utbyte av erfarenheter och idéer, förbättra tillämpningen av de gemensamma upphandlingsreglerna. Nätverket syftar även till att skapa ett effektivt informellt samarbete för att lösa gränsöverskridande problem på upphandlingsområdet. Medlemskap i PPN är öppet för alla EU:s medlemsstater. För EES-länderna och för associerings- och kandidatländerna finns möjlighet till "associate membership".

Sverige har tagit över ordförandeskapet i PPN sedan 1 juli 2011 och ska under 18 månader leda nätverket. Sverige är under ordförandeskapet ansvarig för att genomföra ett plenarmöte, att hålla medlemmarna i nätverket informerade om vilka aktiviteter som genomförs samt hålla PPN:s hemsida uppdaterad.

Konkurrensverkets vision och syfte

Konkurrensverket har en vision om "*Välfärd genom väl fungerande marknader*". Väl fungerande marknader uppnås genom effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Konkurrensverket ska verka för visionen genom att:

- proaktivt tillämpa konkurrensreglerna, lagarna om offentlig upphandling, lagen om valfrihetssystem och transparenslagen
- ge förslag på regeländringar och andra åtgärder för att på ett ansvarsfullt sätt öka eller effektivisera konkurrensutsättningen i samhället
- främja forskning och kunskapsuppbyggnad inom konkurrens- och upphandlingsområdet.

Mål för verksamheten

I enlighet med Konkurrensverkets policy för prioritering av konkurrens- och upphandlingsfrågor ska Konkurrensverket fokusera på att utreda ärenden som har ett generellt intresse och leder till tydliga resultat. Syftet ska alltid vara att främja en effektiv konkurrens.

För att vår vision ska nås vill vi att:

- företag, staten, kommunerna och landstingen avhåller sig från överträdelse av konkurrensreglerna och upphandlingsreglerna och reglerna om valfrihetssystem

- upphandlande myndigheter och enheter utnyttjar möjligheterna vid upphandling och valfrihetssystem på ett ansvarsfullt sätt, så att den konkurrensutsatta delen av den svenska ekonomin ökar och konkurrenslösningar tillämpas i ökad utsträckning i offentlig sektor
- många leverantörer har möjlighet och vill delta i upphandlingar
- Konkurrensverket är en av de effektivaste myndigheterna inom sitt område och har hög kompetens när det gäller att upptäcka, analysera och åtgärda konkurrens- och upphandlingsproblem.

Genom årliga intressentmätningar utvärderas Konkurrensverkets måluppfyllelse varvid våra intressenter bedömer i vilken utsträckning vi:

- tillämpar relevant lagstiftning och bedriver tillsyn på ett effektivt sätt i enlighet med våra prioriteringsprinciper och värdegrunder
- ger förslag på regeländringar och andra åtgärder som är konkreta och genomarbetade
- ger information som är relevant, lättillgänglig och saklig
- främjar forskning och kunskapsuppbyggnad.

Dessa bedömningsgrunder utgör viktiga grundstenar för Konkurrensverkets vision.

För att Konkurrensverket ska uppnå vision och mål och uppskattas som arbetsplats av *medarbetarna* ska vi fokusera på:

- ett gott ledarskap som bygger på respekt, samverkan, effektiva arbetsformer och ett inkluderande synsätt
- personligt ansvar och kompetensutveckling.

Konkurrensverkets värdegrund

Konkurrensverkets arbete med myndighetens värdegrund knyter an till regeringens prioritering av en god förvaltningskultur som syftar till att skapa en mer effektiv och rättssäker statsförvaltning och bidrar till att myndigheternas bemötande av allmänheten i så hög grad som möjligt kännetecknas av värdighet och respekt (offentligt etos). En sådan utveckling är nödvändig för att myndigheterna ska kunna ställa om sig inför framtidens utmaningar, ge bra service och bemötande i tider av förändring, samt fortsatt kunna attrahera kompetenta medarbetare.

Konkurrensverket har under 2011 bedrivit ett omfattande värdegrundsarbete som involverat all personal på Konkurrensverket. De värdegrundsord som arbetet utmynnat i och som talar om hur vi ska förhålla oss till varandra och till vår omvärld är:

Kompetenta

”Vi strävar efter att ha en hög kompetens, att fördjupa våra kunskaper och förbättra våra metoder så att vi kan utföra våra uppdrag på ett effektivt sätt utifrån våra prioriteringar. Vi delar med oss av våra kunskaper till kollegor och förmedlar vårt budskap på ett anpassat sätt till olika intressenter.”

Respektfulla

”Vi strävar efter att vara öppna och lyhörda vid kontakter med parter, uppgiftslämnare, uppdragsgivare och andra som berörs av vår verksamhet. Ett respektfullt förhållningssätt är grundläggande för goda resultat och trivsel på jobbet. Vi har alla ett ansvar för vårt eget agerande och bemötande av andra och vi hjälps åt så att vi tillsammans uppnår bästa möjliga verksnytta.”

Resultatinriktade

”Vi strävar efter att nå tydliga och mätbara resultat inom samtliga verksamheter och stödfunktioner så att vi bidrar till välfärd genom väl fungerande marknader. En god laganda får oss att trivas, känna arbetsglädje och ger förutsättningar att uppnå goda resultat.”

Organisation

Avdelningschef, biträdande avdelningschef och funktionsansvariga

Ledningen för en avdelning ansvarar för att verksamheten bedrivs effektivt och målinriktat och att den löpande följs upp. Avdelningschefen har arbetsmiljöansvar och ska se till att stöd ges till medarbetare efter behov. Avdelningscheferna ansvarar för verksamhetsgemensamma uppgifter löses.

För samtliga ansvarsområden är förutsättningarna och förväntningarna att avdelningschefer, biträdande avdelningschefer och funktionsansvariga ser till verksnyttan, bidrar till en god samverkan och:

- Säkerställer att arbetet drivs effektivt i enlighet med våra rutiner, med god kvalitet, att resurserna disponeras på ett effektivt sätt och att knäckfrågor och andra problem identifieras och lyfts fram i tid
- Understöder metodutveckling inom sitt ansvarsområde och återkopplar erfarenheter
- Ser till att förslag till beslut och underlag till samråd kvalitetssäkras före delning

- Planerar, genomför och följer upp verksamhetens effektivitet för att ta tillvara Konkurrensverkets samlade kompetens för att lösa uppgifterna
- Disponerar resurser från andra avdelningar enligt plan
- Skapar ett kreativt arbetsklimat som präglas av kompetens, respekt och resultatnriktat arbetssätt så att såväl avdelningen som de löpande projekten ses som naturliga forum för samverkan och information.

Operativa veckomöten genomförs för att löpande säkerställa ändamålsenliga prioriteringar och resursallokering i ärenden.